

Til

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep.

0030 OSLO

Høring av forslag om standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av artikkel 5.3 i Tobakkskonvensjonen

Philip Morris Norway AS og PM Tobakk Norge AS ønsker muligheten til å delta i ovennevnte høring velkommen, og vi har tiltro til at Helse- og omsorgsdepartementet i den videre prosessen vil vurdere våre kommentarer.

Vi har videre tiltro til at departementet ikke vil frarøve oss muligheten til deltakelse i fremtidige lovgivningsprosesser ved å vedta regler basert på en misforstått tolkning av artikkel 5.3 i Tobakkskonvensjonen. Vi er enige i at offentlige myndigheter som arbeider med tobakkregelverket, bør unngå interessekonflikt – på lik linje med enhver annen offentlig myndighet innenfor ethvert annet område. Vi er videre enige i at informasjon fra tobakkindustrien bør være transparent og korrekt – på lik linje med informasjon fra enhver annen virksomhet eller organisasjon. Vi er imidlertid ikke enig i at tobakkindustrien skal behandles annerledes enn andre regulerte virksomheter. Artikkel 5.3 i Tobakkskonvensjonen gir ikke grunnlag for å ekskludere tobakkselskaper fra offentlig deltagelse samhandling med offentlige myndigheter eller andre beslutningstakere. Tvert imot fremhever retningslinjene behovet for transparens. Departementet må være enig i at allment aksepterte demokratiske prinsipper om god offentlig styring, pluralisme og transparens krever at debatter av offentlig interesse tar hensyn til synspunktene til aktørene som berøres av det som er tema for debatten.¹

På bakgrunn av dette tillater vi oss å fremkomme med vår oppfatning om at departementets forslag om å introdusere obligatoriske standardiserte pakninger for tobakkprodukter er ulovlig, uforholdsmessig og et helt unødvendig virkemiddel for å oppnå det ønskede helseformålet:

Standardiserte pakninger frarøver varemerkeinnhavere deres immaterielle rettigheter

Varemerker er en type eiendom og er underlagt de samme regler som enhver annen type eiendom. Artikkel 1 i første tilleggsprotokoll til den europeiske menneskerettighetskonvensjonen ("EMK") beskytter varemerker som eiendom og gjelder som norsk lov². De foreslåtte reglene vil imidlertid frata varemerkeinnhavere muligheten til å bruke sin beskyttede eiendom. Dersom Norge har til hensikt å frata tobakkselskaper deres eiendom, må Norge kompensere disse selskapene for verdien av denne eiendommen slik man måtte ha gjort for enhver annen type eiendom (for eksempel fast

¹ Disse prinsippene er også reflektert i forvaltningsloven § 37 og i kapittel 5 i Utredningsinstruksen.

² Menneskerettsloven § 2 inkorporerer EMK i norsk rett, og det følger av menneskerettsloven § 3 at bestemmelsene blant annet i EMK "skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning". Dette er bekreftet også i Grunnloven § 92.

eiendom eller andre verdier). Ettersom de foreslåtte reglene ikke gjør noe forsøk på å introdusere en rett til kompensasjon, vil de foreslåtte reglene i seg selv være ulovlige.

- Lord Hoffmann, en høyt respektert, tidligere Law Lord og Honorary Professor i immaterialrett ved Universitetet i London og leder av Intellectual Property Research Council, har avgitt en uttalelse hvor han konkluderer med at “[a] *prohibition on the use of a mark is ... a complete deprivation of the property in that mark.*” under EMK første tilleggsprotokoll artikkel 1.³
- I motsetning til hva høringsnotatet synes å antyde,⁴ er avgjørelsen fra Australian High Court om Australias lovgivning om standardiserte pakninger, ikke relevant for spørsmålet om ”standardiserte pakninger” er en ”fratakelse” i henhold til den norske menneskerettloven eller EMK. Det relevante vurderingstemaet i henhold til den australske forfatningen er hvorvidt standardiserte pakninger kvalifiserer som en “*acquisition of property*”, det vil si en overføring av en fordel til staten eller en tredjepart.⁵ Selv om den australske domstolen kom til at det ikke forelå noen slik overføring, konkluderte seks av syv dommere med at Australias lovgivning om standardiserte pakninger er en fratakelse av eiendomsrett, som er det rettslige vurderingstemaet i henhold til EMK og den norske menneskerettsloven.⁶
- Rettsutvalget i Europaparlamentet (“JURI”) har i sin betenkning om Kommisjonens forslag til et revidert tobakksdirektiv bekreftet denne tolkningen, og i den forbindelse uttalt at “*if anything, the judgment of the Australian High Court speaks against the admissibility of similar measures under EU law.*”⁷

Standardiserte pakninger vil ulovlig begrense den frie bevegelse av varer innenfor EØS

De foreslåtte regler begrenser på en ulovlig måte den frie bevegelse av varer som er garantert i artikkel 11 i Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (“EØS-avtalen”), fordi reglene forbyr import av tobakkprodukter som er lovlig produsert og markedsført i andre medlemsstater innenfor EØS. Den frie bevegelse av varer innenfor EØS er regelen; unntak er bare tillatt på strenge vilkår. Henholdsvis elleve og ti medlemsstater i EU har derfor uttrykt sin bekymring for den britiske og irske lovgivningen om standardiserte pakninger.⁸ Per dags dato har ni medlemsstater i EU formelt protestert mot den foreslåtte franske lovgivningen.⁹

Artikkel 13 i EØS-avtalen stiller strenge bevismessige krav til det faktiske grunnlaget for å rettferdiggjøre slike restriksjoner. Når det gjelder den korresponderende artikkel 36 i Treaty on the Functioning of the European Union (“TFEU”), har EU-domstolen fastholdt at dersom medlemsstater gjør unntak fra den frie bevegelse for varer ved å etablere barrierer for handel

³ Lord Hoffmanns betenkning, 24. mai 2012, avsnitt 19, vedlagt som Vedlegg 1

⁴ Høringsnotatet avsnitt 3.3.1.

⁵ Jf. Art. 51 i Australian Constitution vedlagt som Vedlegg 2.

⁶ Jf. utdrag fra avgjørelsen fra High Court of Australia, *JTI and others v Commonwealth* [2012] HCA 43, 5. oktober 2012. Avgjørelsen er i sin helhet tilgjengelig på: <http://www.hcourt.gov.au/cases/case-s389/2011>, vedlagt som Vedlegg 3.

⁷ JURI Opinion of 25 June 2013 2012/0366(COD), side 4, fotnote 4, vedlagt som Vedlegg 4.

⁸ Jf. Storbritannias notifikasjon 2014/427/UK av 29. august 2014; Irlands notifikasjon 2014/277/IRL av 17. juni 2014, vedlagt som Vedlegg 5.

⁹ Frankrikes notifikasjon 2015/109/F av 5. mars 2015, vedlagt som Vedlegg 5.

innenfor unionen, må statene “*demonstrate that their rules ... are necessary in order to achieve the declared objective*”¹⁰ og tilby “*appropriate evidence or ... analysis of the appropriateness and proportionality of the restrictive measure ... and precise evidence enabling its arguments to be substantiated*.”¹¹

Departementets høringsnotat godtgjør ikke at det er tilstrekkelig faktisk grunnlag for å rettfærdiggjøre det omfattende tiltaket

Australia innførte standardiserte pakninger for over to år siden, og det finnes således tilgjengelige data for å evaluere om tiltaket oppnådde den ønskede målsetningen for folkehelsen. Til tross for dette baserer departementet sin analyse på spekulative vurderinger, det vil si vurderinger som måler hva mennesker *vil* eller *ikke vil* gjøre (slik som holdninger, oppfatninger og meninger), men ikke den faktiske innvirkning tiltaket har hatt på røyking i Australia.

Det er påfallende at Sirus-rapporten (2015)¹², som er hevdet å vise at standardiserte pakninger “*har hatt ønsket effekt i Australia*,”¹³ ikke vurderer noen empiriske data som viser en faktisk virkning for utbredelsen av røyking og tobakkforbruk. Mer spekulative forhold, slik som oppfatningen av pakningens tiltrekningskraft, gir ingen innsikt i hvorvidt standardiserte pakninger faktisk har redusert utbredelsen av røyking eller tobakkforbruket i Australia, og er derfor ikke noe bevis for effektiviteten av et slikt tiltak.

Den store majoriteten av tilgjengelig data fra de to første årene med standardiserte pakninger i Australia viser konsekvent at det i dag ikke er tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at standardiserte pakninger har vært effektive for å oppnå en folkehelsegevinst. En forsvarlig analyse av innvirkningen i Australia måtte videre ha vurdert de ulike kostnadene som har materialisert seg der, slik som ødeleggelse av immaterielle rettigheter, elimineringen av forbrukernes merkevalg, markedets nedadgående trend med billigere produkter og den økte omsetningen på det svarte markedet.

- Siden 1995 har Australian Institute of Health and Welfare (“AIHW”) hvert tredje år undersøkt atferden til australske borgere over 12 år i sin National Drug Strategy Household Survey (“NDSHS”). Den nyeste undersøkelsen ble gjort i andre halvdel av 2013. Departementet hevder i høringsnotatet at nedgangen i røyking mellom 2010 og 2013 er et bevis for at standardiserte pakninger har virket i Australia.¹⁴ Australia innførte imidlertid lovgivningen om standardiserte pakninger først i desember 2012. De tre årene mellom undersøkelsene, det vil si mellom undersøkelsen fra 2013 og den tidligere undersøkelsen fra 2010, gjør det derfor ikke mulig å avgjøre hvorvidt nedgangen fant sted før eller etter implementeringen av standardiserte

¹⁰ EU-domstolens sak nr. C-434/04, *Ahokainen and Leppik* [2006] ECR I-09171, avsnitt 31.

¹¹ EU-domstolens sak nr. C-254/05, *Commission v Belgium* [2007] ECR I-04269, avsnitt 36. Jf. også European Commission, “Free movement of goods: Guide to the application of Treaty provisions governing the free movement of goods,” s. 30.

¹² Statens institutt for rusmiddelforskning (“SIRUS”) rapport (2015) “Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget om standardiserte tobakkspakninger” tilgjengelig på: <http://www.sirus.no/kunnskapsoppsummering-om-standardiserte-tobakkspakninger>.

¹³ Høringsnotatet, avsnitt 3.4.

¹⁴ Høringsnotatet, avsnitt 3.4.

pakninger. Dersom departementet til tross for dette anser disse dataene fra Australia for å være relevante, bør departementet merke seg at AIHW forklarte nedgangen som “*continuing a downward trend from 1991*,”¹⁵ og bekrefter at “*it would be a stretch to say this data shows that [standardised packaging] was a key factor*.”¹⁶ Departementet bør videre merke seg at AIHWs data antyder at utbredelsen av røyking blant ungdom kan ha økt etter et tiår med nedgang, med en økning i rapportert røyking blant 12-17-åringer fra 2,5 % i 2010 til 3,4 % i 2013.¹⁷

- Flere australske stater og territorier (og en såkalt ”NGO”) gjennomfører årlige undersøkelser av nasjonal utbredelse av røyking, og har tilgjengeliggjort data som reflekterer endringer i tall for røyking mellom 2012 og 2013 – det vil si før og etter implementeringen av standardiserte pakninger. Dataene fra New South Wales,¹⁸ Victoria,¹⁹ Queensland,²⁰ Western Australia,²¹ og South Australia²² (som til sammen representerer 95 % av den totale australske befolkningen) viser ingen nedgang i utbredelsen av røyking mellom 2012 og 2013. Faktisk rapporterte fire av fem stater en økning i utbredelsen av røyking etter innføringen av standardiserte pakninger.²³
- Nærmere bestemt økte utbredelsen av røyking i Sør-Australia fra 16,7 % i til 19,4 % mellom 2012 og 2013.²⁴ I løpet av samme periode økte utbredelsen av røyking i Queensland og Western Australia fra henholdsvis 14,3 % til 15,8 % og 12,7 % til 13 %. Disse tallene er tilsynelatende i strid med den nedgang i utbredelsen som er identifisert av NDSHS. En mulig forklaring, som departementet bør undersøke grundig, er at enhver nedgang i utbredelsen av røyking som fremkommer av NDSHS’ data fant sted mellom 2010 og 2012 (før

¹⁵ NDSHS’ detaljerte rapport 2013, side 6, tilgjengelig på:

<http://www.aihw.gov.au/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=60129549848>.

¹⁶ Geoff Neideck, sitert i “*More Australian teenagers are choosing not to drink and smoke, according to a major new report*”, 17. juli 2014, tilgjengelig på: <http://www.news.com.au/national/more-australian-teenagers-are-choosing-not-to-drink-and-smoke-according-to-a-major-new-report/story-fncynjr2-1226991404242>.

¹⁷ NDSHS’ detaljerte rapport 2013, side 21.

¹⁸ Health Statistics New South Wales, tilgjengelig på:

http://www.healthstats.nsw.gov.au/Indicator/beh_smo_age/beh_smo_age_snap.

¹⁹ Victoria har ennå ikke tilgjengeliggjort opplysninger for 2013. Vi baserer oss isteden på opplysninger publisert av anti-tobakk-forskere og Cancer Council Victoria: Scollo, M. et al., *Early evidence about the predicted unintended consequences of standardized packaging of tobacco products in Australia: a cross-sectional study of the place of purchase, regular brands and use of illicit tobacco*, BMJ Open 2014; tilgjengelig på: <http://bmjopen.bmj.com/content/4/8/e005873.full>.

²⁰ Queensland Preventative Health Surveys, tilgjengelig på:

<http://www.health.qld.gov.au/epidemiology/publications/phs-qld.asp>.

²¹ Western Australia Health and Wellbeing Surveillance System, tilgjengelig på:

http://www.health.wa.gov.au/publications/pop_surveys.cfm.

²² South Australia Health & Medical Research Institute, Key Smoking Statistics for SA – 2013, tilgjengelig på:

https://www.sahmri.com/user_assets/c23dc77e9e0f242c8a59442c3bc21e1c56cbdbe5/key_smoking_statistics_for_sa_2013_-30_april_2014.pdf.

²³ Se Neil McKeganey et al. (2015) “Tobacco Plain Packaging: Evidence Based Policy or Public Health Advocacy?”, International Journal of Drug Policy, 24. mars 2015, tilgjengelig på: [http://www.ijdp.org/article/S0955-3959\(15\)00071-7/abstract?showall=true](http://www.ijdp.org/article/S0955-3959(15)00071-7/abstract?showall=true).

²⁴ Jf. over

implementeringen av standardiserte pakninger) og at nedgangen deretter har stoppet opp og i noen stater blitt reversert.

Vi oppfordrer departementet til å vurdere opplysningene fra de australske statene som er vedlagt som Vedlegg 6, tilgjengelige opplysninger for tobakkforbruk som er vedlagt som Vedlegg 7 samt studier fremlagt som Vedlegg 8 som viser at standardiserte pakninger ikke har hatt den ønskede effekten i Australia.

Departementet bør vurdere virkningen de foreslåtte regler kan ha for ulovlig handel med tobakkprodukter

- Departementet har i høringsnotatet ikke tatt i betraktning at introduksjon av standardiserte pakninger i Australia har ført til nye rekordnivåer av ulovlig handel. De eneste robuste dataene om ulovlig tobakksforbruk i Australia kommer fra KPMG, som bruker en metode som er akseptert og brukt av EU-kommisjonen, alle medlemsstatene i EU og OECD. I sin vurdering av den absolutte størrelsen av det svarte markedet og langvarige trender, identifiserte KPMG en vesentlig økning i det svarte markedet etter introduksjonen av standardiserte pakninger, fra 11,5 % av det totale forbruket i 2012 til 14,5 % i 2014 – til tross for at andelen ulovlig forbruk hadde vært nedadgående i årene før 2012.²⁵
- Norge har allerede i dag en av verdens høyeste andeler av illegale handel. Ifølge nyere rapporter fra KPMG er faktisk nesten hver tredje sigarett som blir røyket i Norge ulovlig²⁶ (det vil si 0,954 milliarder sigaretter, noe som utgjør 28,4 % av det totale forbruket). Basert på erfaringen fra Australia bør departementet nøye ta i betraktning innvirkningen de foreslåtte regler kan ha for ulovlig omsetning i Norge.
- Departementet bør også vurdere sammenhengene mellom ulovlig handel og organisert kriminalitet. Tilsynsmyndigheter har lenge anerkjent den rollen ulovlig tobakkhandel spiller i organiserte kriminelle nettverk og til og med for terroristgrupper. The World Customs Organization har for eksempel uttalt at sigarettsmugling er “*a global criminal business*” som “*generates huge profits for those involved*.”²⁷ Og en nylig rapport fra det franske *Centre d'Analyse du Terrorisme* fant at “*cigarette smuggling and trafficking represent more than 20% of criminal sources of financing terrorist organizations identified as part of 75 international legal procedures related to acts of financing terrorism since 2001 in particular*.”²⁸ Departementet bør vurdere virkningen ulovlig omsetning har for ungdomsrøyking, tobakkforbruket generelt, legitim virksomhet, arbeidsplasser, lokalsamfunnet og samfunnet som helhet.

²⁵ KPMG, *Illicit Tobacco in Australia, 2014 Full Year Report*, 30. mars 2015, bestilt av Philip Morris Limited, British American Tobacco Australia and Imperial Tobacco Australia, vedlagt som Vedlegg 9.

²⁶ Jf. KPMG Sun Report, tilgjengelig på

<http://www.kpmg.com/UK/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Pages/the-illicit-cigarette-market.aspx>

²⁷ World Customs Organization, tilgjengelig på:

http://www3.wcoomd.org/valelearningoncustomsvaluation_eftobaccoandcigarettesmuggling.htm, vedlagt som Vedlegg 10.

²⁸ Centre d'Analyse du Terrorisme, mars 2015, fransk original og engelsk oversettelse, vedlagt som Vedlegg 11.

Departementet bør vurdere andre tilgjengelige, mindre inngripende alternativer for å redusere røyking

Norge har andre tilgjengelige, mindre inngripende tiltak for å ivareta helseinteresser relatert til tobakkforbruk:

- Etablering av et effektivt bevillingssystem for forhandlere ville ikke bare bidra i kampen mot ulovlig omsetning, men også beskytte mindreårige fra tilgang til tobakkprodukter. Etablering av et effektivt bevillingssystem ville sikre bedre overholdelse av forbudet mot å selge tobakkprodukter til mindreårige og ville gjøre det mye vanskeligere for kriminelle å tilby sine ulovlige produkter til befolkningen. Et bevillingssystem ville bli enda mer effektivt dersom kjøp av ulovlige produkter ville ha blitt gjort straffbart. Selv om myndighetene tidligere har uttalt at et slikt system skal introduseres²⁹, har ennå ingen tiltak blitt innført. Vi uttrykte eksplisitt vår støtte til et bevillingssystem i den forrige høringen.
- Å kriminalisere voksnes kjøp av lovlige tobakkprodukter med det formål å gi dette videre til mindreårige, ville også bidra til å beskytte mindreårige. Kjøp av alkoholholdige drikkevarer til mindreårige er allerede forbudt og straffbart i Norge. Kjøp av tobakksprodukter til mindreårige bør ikke behandles annerledes.
- Erfaringene fra andre land, slik som for eksempel Tyskland, har vist at opplæringskampanjer kan være et svært effektivt virkemiddel for å redusere ungdomsrøyking vesentlig. I Tyskland har utbredelsen av røyking blant unge mellom 11 og 17 år blitt nesten halvert fra 20,4 % (2003-2006) til 12 % (2009-2012). Opplæringskampanjer har vist seg å bidra vesentlig til denne nedgangen.³⁰
- Departementets hovedformål med standardiserte pakninger er å *“redusere andelen barn og unge som begynner med røyk og snus, for å beskytte dem fra de helseskadelige virkningene av tobakksbruk”*³¹, mens § 6 i forskrift om forbud mot tobakksreklame mv. allerede forbyr *“å utforme tobakksvarepakninger med den hensikt å øke salget blant ungdom.”*³² Norge har med andre ord allerede tilgjengelig alle de nødvendige regulatoriske virkemidlene for å oppnå sitt uttrykte hovedformål.
- Tobakksdirektivet krever at medlemsstatene – og på grunn av direktivets EØS-relevans også Norge – tar i betraktning *“the high level of protection of human health achieved through this Directive.”* I høringsnotatet er det antatt at Norge vil implementere det reviderte tobakksdirektivet, men departementet tar ikke i betraktning virkningen av implementering av tobakksdirektivet. Departementet bør vurdere de helsefordeler som vil bli oppnådd ved implementering av tobakksdirektivet før man foreslår nye tiltak med mer enn usikre helseinnvirkninger.

²⁹ Pressemelding fra Helse- og omsorgsdepartementet, 10. januar 2014, vedlagt som Vedlegg 12.

³⁰ KiGGs-study vedlagt som Vedlegg 13.

³¹ Høringsnotatet, avsnitt 3.2.

³² Høringsnotatet, avsnitt 3.1.

Disse få eksemplene på mulige alternative tiltak viser klart at selv om standardiserte pakninger teoretisk sett ville kunne være et egnet tiltak for å redusere røyking, vil det ikke være nødvendig. Dersom standardiserte pakninger skal vedtas fremfor bruk av andre virkemidler, må regjeringen være sikker på at:

- det er nødvendig å diktere form, farge og utforming av pakningen til norske forbrukerne,
- det er nødvendig å frata selskaper som driver lovlig virksomhet verdifull eiendom,
- det er nødvendig å utsette nordmenn for risikoen for enda flere illegale markedsaktiviteter og
- det er nødvendig å vanskeliggjøre konkurranse og handel internt i EØS-området.

Departementet bør vurdere utfallet av pågående prosesser mot eksisterende lovgivning om standardiserte pakninger før man går videre med de foreslåtte reglene

- Som det fremgår av høringsnotatet, har Australias lovgivning om standardiserte pakninger ledet til tre rettslige prosesser. For det første har store tobakkprodusenter, herunder vårt australske datterselskap, utfordret lovgivningens grunnlovmessighet for High Court of Australia. Som det er redegjort for over, kom High Court til at lovgivningen var grunnlovmessig, men et flertall av dommerne konkluderte med at tiltaket frarøvet tobakkprodusentene deres eiendom. For det andre har vårt datterselskap i Hong Kong iverksatt voldgift mot den australske staten under Hong Kong-Australia Bilateral Investment Treaty, og har krevd betydelig kompensasjon for fratakelsen av verdien av sine investeringer i Australia. For det tredje har flere stater igangsatt tvisteløsningsforhandlinger mot Australia ved World Trade Organization ("WTO"), der det anføres blant annet at Australias lovgivning om standardiserte pakninger er i strid med Agreement on Technical Barriers to Trade og the Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights. I WTO er det forventet at en innledende avgjørelse vil foreligge i 2016, og ankerunde vil antakelig vare til 2017 før WTO avsier en endelig avgjørelse.
- Det skal bemerkes at gyldigheten av artikkel 24(2) i tobakksdirektivet skal vurderes av EU-domstolen.³³ Dersom EU-domstolen underkjenner artikkel 24(2), vil ingen medlemsstat i EU lenger ha anledning til å introdusere eller beholde standardiserte pakninger. Norge ville i så fall være den eneste EØS-medlemsstat med lovgivning om standardiserte pakninger.
- Vårt datterselskap Philip Morris Limited har, som et av flere selskaper, utfordret de britiske forskriftene om standardiserte pakninger³⁴ som fratar vårt datterselskap sin eiendom uten kompensasjon. Japan Tobacco International har utfordret den irske lovgivningen om

³³ CJEU Sak C-547/14, Philip Morris Brands m.fl.

³⁴ Pressemelding fra Philip Morris International, 22 mai 2015, tilgjengelig på http://www.pmi.com/eng/media_center/press_releases/Pages/201505220600.aspx og vedlagt som Vedlegg 14.

standardiserte pakninger.³⁵ Det er usikkert når man kan forvente endelige avgjørelser i disse sakene.

Departementet bør avvende utfallet av disse prosessene før man går videre med de foreslåtte reglene.

Vi er innforstått med at vi ikke representerer en populær industri. Men uansett hva man mener om tobakkselskapene, bør det være problematisk for enhver med interesse i å opprettholde et balansert immaterialrettsregime dersom de spekulative betraktningene som er presentert av departementet, skulle danne grunnlag for en ny standard for omfattende og inngripende tiltak som for eksempel ødeleggelse av immaterielle rettigheter ved standardiserte pakninger for tobakksprodukter. Standardiserte pakninger for tobakksprodukter skaper en farlig presedens for andre industrier og for beskyttelsen av immaterielle rettigheter i Norge. Immaterialrettsorganisasjoner og representanter fra andre organisasjoner har allerede uttrykt sine bekymringer.³⁶

Vi mener at de foreslåtte regler vil være ulovlige dersom de vedtas, og vi har tiltro til at departementet vil ta hensyn til ovennevnte betraktning i den videre vurderingen av tiltaket. Vi bidrar gjerne med å skaffe til veie ytterligere informasjon dersom det er nødvendig for at departementet skal kunne fatte en balansert avgjørelse.

Med vennlig hilsen,

Christian Angell

Manager Corporate Affairs Norway

Philip Morris Norway AS

³⁵ The Irish Times, “*Tobacco giant takes State to court over plain cigarette packaging*,” 30 mars 2015, tilgjengelig på <http://www.irishtimes.com> og vedlagt som Vedlegg 15.

³⁶ INTA Board Resolution av 2. mai 2015 “Restrictions on Trademark Use through Plain and Standardized Product Packaging”; World Intellectual Property Review “INTA 2015: Mars reveals plain packaging fear for confectionery brands” 4. mai 2015; Managing Intellectual Property “What’s next for plain packaging?” 5. mai 2015, vedlagt som Vedlegg 16.